

Uz sākumlapu>Tiesību akti un judikatūra>Valsts tiesību akti

Civiltiesību jomā nepabeigtās procedūras un tiesvedība, kas sāktas pirms pārejas perioda beigām, turpināsies saskaņā ar ES tiesību aktiem.

Pamatojoties uz savstarpēju vienošanos ar Apvienoto Karalisti, e-tiesiskuma portāls saglabās visu informāciju attiecībā uz Apvienoto Karalisti līdz 2022. gada beigām.

Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesen tika atjaunināta oriģinālvalodas [en](#)

versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlējis.

Swipe to change

angļu

Valsts tiesību akti

Šajā lapā ir sniegta informācija par Apvienotās Karalistes tiesību sistēmu un ar Apvienotās Karalistes tiesību sistēmu saistītajām juridiskajām datubāzēm, sīkāk aplūkojot Anglijas un Velsas jurisdikciju.

Valodas versijai, kuru skatāties, nav oficiāla tulkojuma.

Šeit ir šī satura mašintulkojums. Tā mērķis ir tikai palīdzēt saprast, par ko ir teksts. Šīs lapas īpašnieks neuzņemas pilnīgi nekādu atbildību par šī mašintulkojuma kvalitāti.

-----latviešu-----bulgāruspāņučehudāņuvācuigauņugrieķufrančuhorvātuitāļulietuviešuungārumaltiešunīderlandiešupolūportugāļurumāņuslovākuslovēņusomuzviedru

Tiesību avoti

Galvenie tiesību avoti Apvienotās Karalistes Anglijas un Velsas jurisdikcijā ir šādi:

primārie normatīvie akti, proti, **Apvienotās Karalistes Parlamenta likumi, Velsas Nacionālās asamblejas likumi un Velsas Nacionālās asamblejas izstrādātās normas;**

Eiropas Savienības tiesību akti;

sekundārie (jeb pakārtotie) normatīvie akti, proti, monarha, Apvienotās Karalistes valdības, Velsas Asamblejas valdības vai citas pārvaldes iestādes pieņemti **likumpamatoti akti**. Dažus citus pakārtotos tiesību aktus var izdot arī **administratīvu rīkojumu** veidā;

vispārējās tiesības, kas izstrādātas tiesu nolēmumos.

Juridisko instrumentu veidi – apraksts

Primāros normatīvos aktus jeb Parlamenta aktus izstrādā AK Parlaments Londonā, un tie var attiekties uz visu Apvienoto Karalisti vai kādu tās daļu. Velsas Nacionālā asambleja drīkst pieņemt aktus 20 tai deleģētās jomās, kas ir norādītas **2006. gada Likuma par Velsas valdību (Government of Wales Act 2006)** 7. sarakstā. Valdošais monarhs var izdot citus dažādu veidu primāros normatīvos aktus, piemēram, karaliskos rīkojumus padomē, proklamācijas, karaliskās atļaujas, karaliskos norādījumus, noteikumus un patentu dokumentus.

Sekundāros normatīvos aktus izdod saskaņā ar pilnvarām, kas uz likuma pamata piešķirtas Viņas Majestātei padomē vai ministram, departamentam (ministrijai), Velsas ministriem, vai citai iestādei vai personai. Tos dēvē arī par deleģētajiem jeb sekundārajiem normatīvajiem aktiem, un likumu, ar ko piešķirtas šādas pilnvaras, dēvē par pilnvarojošo vai tiesības piešķirošo, jeb pamataktu (*'parent' Act*). Sekundārajiem normatīvajiem aktiem var būt dažādi nosaukumi: piemēram, padomes rīkojumi, noteikumi vai normas, un tos visus kopā var saukt par likumpamatotiem aktiem vai likumpamatotiem noteikumiem. 1999. gada jūlijā AK Parlaments noteiktas likumdošanas pilnvaras nodeva Velsas Nacionālajai asamblejai Kārdifā. Asamblejai tika piešķirtas pilnvaras izdot likumpamatotus aktus attiecībā uz Velsu, bet primāros normatīvos aktus ar Velsu saistītās lietās joprojām izstrādā AK Parlaments. Ievērojot **2006. gada aktu par Velsas valdību (Government of Wales Act 2006)**, Asamblejai tika piešķirtas pilnvaras izdot normas (primāros normatīvos aktus) tādās ar Velsu saistītās lietās, par kurām AK Parlaments ir apstiprinājis likumdošanas pilnvaru rīkojumus šajā aktā noteiktās jomās. Tomēr pirms normas iegūst likuma spēku, tās ir jāiesniedz padomē karaliskā apstiprinājuma saņemšanai. Asambleja ir atbildīga par dažādiem jautājumiem, tostarp, par ekonomikas attīstību, izglītību, vidi, veselību, dzīves apstākļiem, tūrismu un transportu, bet tā nav atbildīga par civiltiesībām vai krimināltiesībām. Asamblejas un Velsas ministru (Velsas Asamblejas valdības) izdotie Velsas normatīvie akti ir gan angļu, gan velsiešu valodā.

Pilnvaras AK vārdā slēgt **starptautiskus līgumus** ir Kronim, t.i., –valdošajam monarham, kas rīkojas, ievērojot AK valdības sniegto padomu. AK Parlamentam pašlaik nav oficiālas lomas starptautisku līgumu slēgšanā, taču gadījumā, ja kāds līgums paredz izdarīt izmaiņas AK normatīvajos aktos vai valsts finansējuma piešķiršanu, Parlaments par to balso parastajā kārtībā. Visu ES līgumu īstenošanai AK ir nepieciešami normatīvie akti, un tādēļ parlamenta locekļi tos rūpīgi izskata. Kad stāsies spēkā 2010. gada Konstitucionālās reformas un pārvaldības akts, starptautiskus līgumus drīkstēs ratificēt tikai, ja: a) Kroņa ministrs Parlamentam iepriekš iesniedzis līguma kopiju; b) līgums ir publicēts, un c) ir pagājusi 21 darba diena, kuru laikā neviena no Parlamenta palātām nav lēmusi, ka līgumu nedrīkstētu ratificēt.

Tiesību normu hierarhija

Ja starp dažādiem tiesību avotiem rodas pretrunas, augstākā instance to izšķiršanai ir tiesa. Tiesa arī var izšķirt strīdus par normatīvo aktu interpretēšanu. Tomēr, tā kā AK nepastāv „rakstiska konstitūcija”, Parlamenta aktu nav iespējams apstrīdēt tiesā, pamatojoties uz to, ka tas ir „nekonstitucionāls”.

Parlamentārās augstākās varas konstitucionālā doktrīna nosaka, ka AK Parlaments ir augstākā likumdošanas instance, proti, – ka tas var pieņemt un atcelt jebkuru likumu, un ka neviena cita instance nevar atcelt vai apstrīdēt Parlamenta akta likumību.

Tomēr parlamentārās augstākās varas doktrīnu ietekmē AK daļība Eiropas Savienībā. Atbilstoši 1972. gada Eiropas Kopienu likumam, Eiropas Savienības tiesības veido daļu no Anglijas un Velsas (un Skotijas un Ziemeļīrijas) tiesību sistēmas. Valsts tiesību akti ir jāinterpretē tā, lai tie pēc iespējas atbilstu ES tiesībām.

Saskaņā ar 1998. gada Cilvēktiesību aktu, ar ko AK likumos iekļāva Eiropas Cilvēktiesību konvenciju, tiesai piešķirtas papildu pilnvaras apstrīdēt Parlamenta aktus. Valsts tiesību akti pēc iespējas ir jāinterpretē saskaņā ar Konvencijas tiesībām.

Tiesu nolēmumiem, jo īpaši apelācijas tiesu nolēmumiem, ir nozīmīga loma tiesību attīstībā. Tie ne tikai kalpo kā autoritatīvi tiesas lēmumi par normatīvo aktu interpretāciju, bet veido arī pamatu vispārējām tiesībām, kas ir atvasinātas no tiesas nolēmumiem iepriekšējās lietās (judikatūras).

Vispārīgais princips par to, kuru tiesu nolēmumi ir saistoši citām tiesām, ir tāds, ka tiesām saistoši ir augstāku tiesu agrāk pieņemti nolēmumi.

Attiecībā uz Eiropas Savienības tiesību lietām, augstākā instance ir **Eiropas Savienības Tiesa**. Augstākās tiesas funkcijas Apvienotajā Karalistē agrāk pildīja Lordu palātas tiesas lordi (*Law Lords*), bet tos aizstājusi jaunā Augstākā tiesa, kura uzsāka darbu 2009. gada 1. oktobrī. Tiesas lordi kļuva par Augstākās tiesas pirmajiem tiesnešiem, bet Augstākais tiesas lords (*Senior Law Lord*) kļuva par priekšsēdētāju.

Institucionālā sistēma

Institūcijas, kas ir atbildīgas par normatīvo aktu pieņemšanu, un lēmumu pieņemšanas process

Primāros normatīvos aktus izstrādā **AK Parlaments** Londonā. Pirms kāds **normatīvā akta priekšlikums** (ko dēvē par likumprojektu jeb bilu) iegūst Parlamenta akta spēku, tas ir jāapstiprina abās Parlamenta palātās: Pārštāvju palātā un Lordu palātā. Tālāk minētie posmi notiek abās palātās:

pirmais lasījums (formāla iepazīšanās ar likumprojektu bez debatēm);

otrais lasījums (vispārīgas debātes);

komitejas posms (sīka izskatīšana, debātes un grozījumi). Pārštāvju palātā šis posms parasti notiek publiskā likumprojekta apspriešanas komitejā.

ziņojuma posms (iespēja veikt tālākus grozījumus);

trešais lasījums (pēdējā iespēja debatēt, grozījumus var izdarīt Lordu palātā).

Kad likumprojekts ir izskatīts abās palātās, tas tiek atgriezts pirmajā palātā (kurā tas tika ierosināts), lai tiktu ņemti vērā otrās palātas grozījumi.

Abām palātām ir jāvienojas par galīgo tekstu. Tā likumprojekts var vairākas reizes apceļot abas palātas, līdz ir panākta vienošanās par katru likumprojekta vārdu. Līdzko tas notiek, likumprojektu var iesniegt karaliskajai piekrišanai.

Primāros normatīvos aktus pieņem arī **Velsas Nacionālā Asambleja**. Pirms likumprojekts iegūst Asamblejas akta spēku, to izskata Asamblejā un tam jāsaņem monarha karaliskā piekrišana. Asamblejas akts ir likums, kura piemērošanu nodrošina visā Velsas teritorijā, kurā tas ir piemērojams.

Parasti valdības likumprojekta izskatīšana Asamblejā norit saskaņā ar šādu četrus posmus iedalītu procedūru:

1. posms – komiteja (vai vairākas komitejas) izskata likumprojekta vai normas projekta vispārīgos principus, un Asambleja piekrīt šiem vispārīgajiem principiem;
2. posms – komiteja rūpīgi izskata likumprojektu vai normas projektu un Asamblejas locekļu iesniegtos grozījumus;
3. posms – Asambleja rūpīgi izskata likumprojektu vai normas projektu un Asamblejas locekļu iesniegtos grozījumus. To, kurus grozījumus izskata Asambleja, izlemj priekšsēdētājs;
4. posms – Asamblejas balsojums par likumprojekta vai normas projekta galīgā teksta pieņemšanu.

Kad likumprojekts ir izgājis visus parlamentāros posmus AK Parlamentā vai Velsas Asamblejā, to nosūta monarham, lai saņemtu **karalisko piekrišanu**, un tad attiecīgais likumprojekts kļūst par **aktu**. Velsas Nacionālās Asamblejas normas ir jāiesniedz apstiprināšanai karalienei padomē.

Primāros normatīvos aktus parasti var grozīt vai atcelt tikai ar jauniem normatīvajiem tiesību aktiem. Tomēr pastāv izņēmumi, saskaņā ar kuriem noteiktus grozījumus vai atcelšanu var izdarīt ar likumpamatotu aktu. Starp šiem izņēmumiem ir gadījumi, kad ar tiem ievieš ES saistības vai tiesiskā regulējuma reformu nolūkā mazināt vai novērst normatīvos slogus. Tomēr pirms izdošanas šādi rīkojumi ar pozitīvu lēmumu ir jāapstiprina abās Parlamenta palātās.

Primārie normatīvie akti stājas spēkā saskaņā ar attiecīgajā aktā vai normā ietvertajiem **sākuma nosacījumiem**. Aktos vai normās var būt norādīts konkrēts to spēkā stāšanās datums. Tas var būt uzreiz karaliskās piekrišanas datumā, kādā noteiktā datumā (parasti vismaz divus mēnešus pēc karaliskās piekrišanas) vai datumā, ko nosaka ministrs vai ministrija, izdodot rīkojumu par tā spēkā stāšanos (likumpamatotu aktu). Dažādiem akta noteikumiem var būt noteikts atšķirīgs spēkā stāšanās datums.

Sekundāro normatīvo aktu spēkā stāšanās datums parasti ir norādīts pašā dokumentā. Izņēmuma kārtā šo datumu var noteikt, par to publicējot paziņojumu oficiālajā laikrakstā (*the London Gazette*).

Juridiskās datu bāzes

AK normatīvie akti ir pieejami oficiālajā vietnē [Legislation.gov.uk](http://legislation.gov.uk), ko pārvalda Valsts arhīvs.

Vietnē [Legislation.gov.uk](http://legislation.gov.uk) var piekļūt AK normatīvajiem aktiem no visām jurisdikcijām (Anglijas, Skotijas, Velsas un Ziemeļīrijas). Vietnē atrodas visi vispārīsaistošie normatīvie akti, kas izdoti no 1988. gada līdz šai dienai, lielākā daļa primāro normatīvo aktu, kas izdoti pirms 1988. gada, to sākotnējā redakcijā un ar grozījumiem, kā arī plašs klāsts sekundāro normatīvo aktu, kas izdoti no 1948. gada, ja tie joprojām ir spēkā.

Lapa atjaunināta: 05/06/2017

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.